

Indledning

Det store islæt af humanister i dansk medieforskning har givet den en profil, som i flere henseender afviger fra den, vi møder i de andre skandinaviske lande samt i USA og England. Den tyske diskussion om massemedier og kulturindustri i forlængelse af Frankfurter-skolens kritiske teori har været inspirationskilde for hele den kritisk danske medieforskning siden begyndelsen af 1970'erne. Analysen af selve medietekstens form og indhold har stået i centrum, mens modtagelsen har været betragtet som en relativ ukompliceret proces, der lå i direkte forlængelse af tekstens struktureringer på det indholdsmæssige og formelle plan.

I receptionsforskningen brydes der med denne tradition. Selve afkodningen sættes i centrum og der fokuseres på den betydningsdannelse, der foregår hos modtageren, samt dennes oplevelser og vurderinger. Fordømmelsestesen, som langt hen har været den kritiske medieforsknings forståelsesramme, anfægtes og i stedet anskues receptionen som en afkodning af teksten afhængig af sociologiske, psykologiske og kulturelle faktorer.

For at konkretisere den danske diskussion giver Carsten Y. Hansen i dette nummers første artikel en oversigt over receptionsforskningens faktiske omfang og bredde i såvel emnemæssig som metodisk henseende. De væsentligste resultater fremdrages og teoretiske samt metodiske problemer af principiel karakter i de enkelte bidrag diskuteres.

For at være ajour med udviklingen bringes efter oversigtsartiklen en kort præsentation af igangværende forskningsprojekter indenfor receptionsfeltet.

Sidst i Carsten Y. Hansens artikel diskuteres nogle af de mere generelle problemer som opstår, når et forskningsparadigme skiftes ud med et andet. Denne diskussion føres videre i Jørgen Bangs artikel om kvalitative og kvantitative tilgange i dansk medieforskning. Han påpeger, at mens diskussionen internationalt set foregår mellem en samfundsvidenskabelig kvantitativt orienteret forsknings-tradition og en humanistisk, der gennem kvalitative interview-undersøgelser fokuserer på tilegnelsesprocessen, så er den danske diskussion et humanistisk selvopgør. Det danske paradigmeskift vedrører kulturopfattelsen - fra en klassisk humanistisk interesse for teksternes æstetiske kvalitet til en antropologisk orienteret interesse for den brug, der gøres af teksterne, og den virkning, de har. Mulighederne og betingelserne for at bringe de forskellige tilgange i dialog med hinanden berøres sidst i artiklen.

En række af de samme problemstillinger tages også op i Ib Bondebjergs artikel "Kritisk teori, æstetik og receptionsforskning", men som titlen antyder er udgangspunktet her hentet i den kritiske teori, semiotikken og tyske bidrag til receptionsforskningen. Han afviser ikke receptionsundersøgelser, men påpeger, at populært TV langt hen er konstrueret med henblik på at fungere som et passivt spejl for modtagerne, hvorfor det er væsentligt at fastholde kritikken af teksten.

Spørgsmålet om bevidstgørelse, som er et centralt anliggende for Ib Bondebjerg, diskuteres i en radikal anderledes form i Michael Skovmands artikel om "Bourdieu og Medie/Kulturforskningen". Han er inspireret af den franske sociolog Pierre Bourdieus arbejder og ser spørgsmålet om god og dårlig smag i sammenhæng med samfundsstrukturen i bred forstand. Han viser, hvordan selv kritiske venstreintellektuelle bidrager til et elitært kultursyn i stedet for at arbejde for ægte kulturelt demokrati. Gennem konkrete eksempler viser han sidst i artiklen, hvordan Bourdieus sociologiske teori kan anvendes i medieforskningen.

Smagsproblemet diskuteres også i Kim Schrøders artikel "Oplevelsens kvalitet. Om kvalitetskriterier i kunst og kulturindustri". Han argumenterer for, at resultaterne fra de seneste års recep-

tionsforskning må fører frem til en rehabilitering af 'den folkelige smag'. Når oplevelsen af en medietekst kan være meget forskellig fra modtager til modtager, så må diskussionen af tekstens kvalitet tage sit udgangspunkt i disse oplevelser og ikke som hidtil i en vurdering af tekstens formelle og æstetiske træk. Han ønsker ikke at opgive kvalitetsdiskussionen, men at gøre den konkret ved at rejse spørgsmålet: kvalitet for hvem?

I den sidste artikel "Fire argumenter for at afskaffe den empiriske receptionsforskning" giver Klaus Bruhn Jensen en principiel vurdering af den empiriske receptionsforsknings relevans. Han gør op med den metodestorme holdning, som han mener har domineret den danske debat om receptionsforskning, og argumenterer således mod sin egen titel for en empirisk receptionsforskning med et kritisk perspektiv.

Nummeret afsluttes med en fyldig anmeldelsessektion, hvor en række bøger med direkte relation til temaet receptionsforskning anmeldes. Der er ikke tale om receptionsstudier, men om bøger, som omhandler de problemstillinger, der er oppe til diskussion i artiklerne. Endvidere anmeldes nogle nye håndbøger i videoproduktion.

Redaktionen